

राज्य माहिती आयोग, खंडपीठ नाशिक यांचे समोर माहितीचा अधिकार
अधिनियम २००५ मधील कलम १९(३) अन्वये दाखल झालेले अपील.

अपील क्रमांक : २०१०/रामाआ/अपील/सिआर/२३३
निर्णय दिनांक : १९.०५.२०११

१. श्री. अच्युत जनार्दन इनामदार : अपिलार्थी : उपस्थित
रा.नादब्राम्ह सोसायटी, सितार बिल्डिंग, २/अ,
प्लॉट नं.२१, वारजे, पुणे - २८.

विरुद्ध

१. जन माहिती अधिकारी तथा : प्रतिवादी : उपस्थित
कार्यालय अधीक्षक, विशेष पोलीस महानिरीक्षक
कार्यालय, मोटार परिवहन, म.रा.पुणे.
२. जन अपिलीय अधिकारी तथा : उपस्थित
पोलीस उपअधीक्षक, विशेष पोलीस महानिरीक्षक
कार्यालय, मोटार परिवहन, म.रा.पुणे.

निर्णय

उपरोक्त प्रकरणी अपिलार्थीनी राज्य माहिती आयोगाच्या औरंगाबाद खंडपीठाकडे दिनांक २२/०२/२०१० रोजी दाखल केलेले अपील आज रोजी आयोगाच्या विचाराधिन आहे.

अपिलार्थी यांनी माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ अंतर्गत कलम ६(१) अन्वये त्यांचा अर्ज दिनांक २६/०७/२००९ नुसार जन माहिती अधिकारी विशेष पोलीस महानिरीक्षक कार्यालय, मोटार परिवहन, म.रा.पुणे यांच्याकडून, दिनांक २२/०८/२००६ रोजीच्या तत्कालिन पोलीस उपमहानिरीक्षक, मोटार परिवहन, म.रा.पुणे यांनी अनधिकृत साठ्याबाबत केलेल्या चौकशी अहवालाची प्रमाणित छायांकित प्रत, सदर चौकशी अहवालावर पोलीस उपमहानिरीक्षक यांनी केलेल्या कार्यवाही पत्राची प्रत, स्पेअर पार्टच्या अनधिकृत साठ्याबाबत झालेल्या अंतिम कार्यवाहीच्या पत्राची प्रत मागितली आहे. प्राप्त उत्तराने समाधान न झाल्याने त्यांनी "मूळ अर्जामध्ये नमूद केलेल्या १ ते ३ मुद्यांबाबतचे अभिलेख अॅण्टी

करप्तन ब्युरो पुणे यांच्या ताब्यात असल्याचे, माहिती देणे शक्य नसल्याबाबत चुकीचे कळविले आहे."

असे कारण नमूद करून त्यांचा अर्ज दिनांक १६/०९/२००९ नुसार पोलीस उपअधीक्षक (प्रशासन)

वि.पो.म.नि.कार्यालय, मो.प.म.रा.पुणे यांच्याकडे प्रथम अपील दाखल केले.

आज सुनावणीच्या दिवशी अपिलार्थी यांनी असा युक्तीवाद केला की, जन माहिती अधिकारी यांनी मागणी केलेले अभिलेख अॅण्टी करप्तन ब्युरो, पुणे यांच्या ताब्यात असल्याबाबत खोटी माहिती दिली आहे. तसेच प्रथम अपिलय अधिकारी तथा पोलीस अधीक्षक यांनी अभिलेख कार्यालयात उपलब्ध होत नाहीत व उपलब्ध होताच प्रती पाठविण्याची तजवीज ठेवली आहे, अशी खोटी माहिती दिली आहे. अपिलार्थी यांनी पुढे असेही सांगितले की, कागदपत्रे गहाळ करणा-यांवर पोलीस मॅन्यूअल मधील तरुदीनुसार खातेनिहाय चौकशी करण्याबाबत सूचना आहेत. त्यानुसार संबंधितांवर खातेनिहाय चौकशी सुरु करावी.

आज सुनावणीच्या दिवशी जन माहिती अधिकारी तथा प्रभारी कार्यालय अधीक्षक, विशेष पोलीस महानिरीक्षक कार्यालय, मोठार परिवहन, म.रा.पुणे व पोलीस उपअधीक्षक, मो.प.कर्मशाळा पुणे यांनी असा युक्तीवाद केला की, प्रभारी जन माहिती अधिकारी यांनी त्यांचे पत्र दिनांक २८/०८/२००९ नुसार अपिलार्थीना विहीत वेळेत असे कळविले आहे की, त्यांचा दिनांक २६/०७/२००९ चा अर्ज कार्यालयास दिनांक २९/०७/२००९ रोजी प्राप्त झाला. अपिलार्थीनी मागणी केलेल्या १ ते ३ मुद्यांबाबतचे अभिलेख अॅण्टी करप्तन ब्युरो, पुणे यांच्या ताब्यात असल्यामुळे सदरची माहिती कार्यालयामार्फत देता येणे शक्य नाही.

प्रथम अपिलीय अधिकारी तथा प्रभारी पोलीस उपअधीक्षक यांनी लेखी निवेदन दाखल केले. या लेखी निवेदनावरून असे दिसून येते की, अपिलार्थी श्री.अ.ज.इनामदार हे पोलीस निरीक्षक, मो.प.विभागातून सेवानिवृत्त झालेले आहेत. सेवानिवृत्तीनंतर माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ अन्वये त्यांच्या कार्यालयातील जन माहिती अधिकारी व अपिलीय अधिकारी यांच्याकडे ते २००५ पासून ते आजतागायत मोठार परिवहन विभागाशी संबंधित असलेल्या जुन्या अभिलेखांची व न्यायप्रविष्ट

प्रकरणांची वारंवार माहिती मागत आहेत. त्यांनी माहिती अधिकार अधिनियम २००५ अन्वये एकूण १५२ अर्ज पाठविले आहेत. सदर अर्जाची उत्तरे त्यांना विहीत वेळेत उपलब्ध अभिलेख्यावरुन देण्यात आलेली आहेत. अपिलार्थी हे कार्यालयात वारंवार येतात व कार्यालयातील लिपीकांजवळ जावून माहिती मागत असतात. तसेच त्यांना माहिती न दिल्यास न्यायालयात जाण्याबाबतची दमबाजीची भाषा करतात. जन माहिती अधिकारी यांना सुध्दा अशीच भाषा वापरतात. त्यामुळे कार्यालयीन कामकाजात प्रशासकीय अडचणी मोठ्या प्रमाणात निर्माण झालेल्या आहेत. अपिलार्थी अ.ज.इनामदार हे दिनांक ०५/०४/११ रोजी कार्यालयात येऊन श्री.अतुल पाटील, पोलीस अधीक्षक, मो.प.म.रा.पुणे यांनी मारहाण केल्यामुळे श्री.इनामदार यांच्याविरुद्ध चतुःशृंगी पो.स्टे.पुणे येथे फिर्याद क्र.१७८/२०११ भा.द.वि. ३५३, ५०४ व ५०६ अन्वये फिर्याद दाखल झालेली आहे. प्रभारी पोलीस उपअधीक्षक यांनी, अपिलार्थीच्या विरुद्ध विभागीय चौकशी करण्याच्या विशेष पोलीस महानिरीक्षक (प्रशासन) महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांनी दिनांक ३०/१०/२००६ रोजी निर्गमित केलेल्या, आदेशाची प्रत दाखल केली. त्यावरुन असे दिसून येते की, पोलीस निरीक्षक अ.ज.इनामदार (त्यावेळी निलंबित) हे नागपूर येथे कार्यरत असतांना खोटी देयके आकारुन खोटे रेकॉर्ड बनवून शासनाचे रु.४१०२४०/- इतकी फसवणूक करणे वगैरे बाबतीत त्यांच्या विरुद्ध विभागीय चौकशी आदेशित केली आहे.

आयोगास उपलब्ध करून देण्यात आलेली कागदपत्रे, तसेच अपिलार्थी व उत्तरवादी यांचा युक्तीवाद पाहता असे दिसून येते की, जन माहिती अधिकारी तथा प्रभारी कार्यालय अधीक्षक यांनी अधिनियमातील तरतूदीनुसार अपिलार्थींना विहीत वेळेत प्रतिसाद देऊन, त्यांनी मागितलेल्या माहितीची कागदपत्रे कार्यालयात उपलब्ध नसून अॅण्टी करण्याचे व्युरो, पुणे यांच्या ताब्यात असल्याबद्दल कळविले आहे. प्रथम अपिलीय अधिकारी यांनी या प्रकरणी कारणमिमांसा नमूद करून सविस्तर आदेश काढलेले नाहीत व त्यांचे दिनांक १५/१०/२००९ चे अपिलार्थींना लिहीलेले पत्र हे नस्ती न पाहताच लिहिलेले असावे असे वाटते. त्यामुळे जन माहिती अधिकारी यांनी अपिलार्थींना जे कळविले आहे ते (कागदपत्रे अॅण्टी करण्याचे व्युरो यांच्या ताब्यात असल्याबाबत) मान्य करण्यासारखे आहे. त्यामुळे कागदपत्रे गहाळ

झाली नसल्याने खातेनिहाय चौकशी करण्याचा प्रश्न उद्भवत नाही. तत्कालिन अपिलीय अधिकारी यांनी या प्रकरणी कोणतीही सुनावणी घेतली नाही व कारणमिमांसा नमूद करून आदेश निर्गमित केलेले नाहीत असे दिसून येते. त्यामूळे त्यांनी अधिनियमातील कलम १९(१) चे उल्लंघन केले आहे. तथापि त्या सेवानिवृत्त झाल्या असल्याने त्यांच्यावर कार्यवाही प्रस्तावित नाही.

उपरोक्त विवेचनाच्या पार्श्वभूमीवर अपिलार्थीनी आयोगाकडे दाखल केलेले द्वितीय अपील अंशतः मान्य करण्यात येऊन खालीलप्रमाणे आदेश देण्यात येत आहेत.

आदेश

- १) अपील क्रमांक २३३/२०१० अंशतः मान्य करण्यात येत आहे.
- २) जन माहिती अधिकारी तथा प्रभारी कार्यालय अधीक्षक, मो.प.म.रा.पुणे यांनी अपिलार्थीच्या मूळ अर्जातील मुद्यांच्या अनुषंगाने कागदपत्रे अॅण्टी करप्पान ब्युरो, पुणे यांच्याकडून प्राप्त करून, हे आदेश प्राप्त होताच, ८ दिवसात अपिलार्थीना रजिस्टर पोस्टाने / हस्ते पोहच, विनामूल्य पुरवावी.

स्थळ - नाशिक

दिनांक - १९.५.२०११

(मा.हि.शहा)
राज्य माहिती आयुक्त,
खंडपीठ नाशिक.

प्रत :-

१. श्री. अच्युत जनार्दन इनामदार, रा. नादब्राह्म सोसायटी, सितार बिल्डिंग, २/अ, प्लॉट नं. २१, वारजे, पुणे - ५८.
२. जन माहिती अधिकारी तथा कार्यालय अधीक्षक, विशेष पोलीस महानिरीक्षक कार्यालय, मोटार परिवहन, म.रा.पुणे यांना या निकालपत्रातील नोंदीसंदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी.
३. जन अपिलीय अधिकारी तथा पोलीस उपअधीक्षक, विशेष पोलीस महानिरीक्षक कार्यालय, मोटार परिवहन, म.रा.पुणे यांना या निकालपत्रातील नोंदीसंदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी.
४. निर्णय नस्ती.

राज्य माहिती आयोग, खंडपीठ नाशिक यांचे समोर माहितीचा अधिकार
अधिनियम २००५ मधील कलम १९ (३) अन्वये दाखल झालेले अपील

अपील क्रमांक २०१०/रामाआ/अपील/सीआर/२६०
निर्णय दिनांक : १९/०५/२०११

१ श्री. देवेंद्र शांताराम जाधव : अपिलार्थी : उपस्थित
उपभोक्ता (ग्राहक) संरक्षण सेवा समिती,
शहर अध्यक्ष/तालुका अध्यक्ष,
टिळकरोड, मु.पो. सटाणा, जि. नाशिक.

विरुद्ध

१ जन माहिती अधिकारी तथा : प्रतिवादी : उपस्थित
उपविभागीय अभियंता, सार्वजनिक
बांधकाम उपविभाग, सटाणा जि. नाशिक.
२ जन अपिलीय अधिकारी तथा : उपस्थित
उपकार्यकारी अभियंता, सार्वजनिक
बांधकाम विभाग, मालेगाव, जि. नाशिक.

निर्णय

उपरोक्त प्रकरणी अपिलार्थीनी राज्य माहिती आयोगाच्या औरंगाबाद खंडपीठाकडे दिनांक २७/०४/२०१० रोजी दाखल केलेले अपील आज रोजी आयोगाच्या विचाराधीन आहे.

अपिलार्थी यांनी माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ अंतर्गत कलम ६(१) अन्वये त्यांचा अर्ज दिनांक १५/०२/२०१० नुसार जन माहिती अधिकारी तथा उपविभागीय अभियंता सार्वजनिक बांधकाम उपविभाग, सटाणा यांच्याकडून, दि. ०१/०४/२००५ ते १५/०२/२०१० पर्यंतच्या कालावधीतील उपविभाग सटाणा येथील अभियंत्यांची संख्या किती ? प्रत्येकाचा कालावधी किती ? सटाणा तालुक्यातील रस्त्यांची लांबी किती ? खड्डे बुजविणे, खड्डे भरणे बाबतची अदा केलेल्या देयकाच्या छायांकित प्रती, मोजमाप पुस्तकाच्या छायांकित प्रती, वगैरे माहिती एकूण ६ मुद्यांदारे मागीतली आहे. प्राप्त उत्तराने समाधान न झाल्याने अपिलार्थी यांनी त्याचा अर्ज दिनांक १७/०३/२०१० नुसार कार्यकारी अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम विभाग, मालेगाव यांच्याकडे प्रथम अपील दाखल केले.

आज सुनावणीच्या दिवशी जन माहिती अधिकारी तथा विद्यमान उपविभागीय अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम, उपविभाग सटाणा यांनी असा युक्तीवाद केला की, त्यांनी त्यांचे पत्र दि. ०२/०३/२०१० नुसार अपिलार्थीना असे कळविले की, मागणी केलेली माहिती व्यापक स्वरुपाची आहे. माहिती संकलीत करणे व झेरॉक्स करणे यासाठी जास्त कालावधी लागण्याची शक्यता आहे. मागणी केलेल्या मुद्दा क्र. १ ते ४ व मुद्दा क्र. ६ ची माहिती कार्यालयात पहाण्यासाठी उपलब्ध आहे. तरी त्यासाठी कार्यालयात उपस्थित रहावे. मुद्दा क्र. ५ ची माहिती विभागीय स्तरावरील असल्याने उपलब्ध होणेसाठी मागणी केलेली आहे. अपिलार्थी यांनी त्याचे पत्र दि. ०८/०३/२०१० नुसार उपविभागीय अभियंता यांना असे कळविले की, माहिती मुदतीत उपलब्ध करून घावी, माहितीची पाहणी करणे योग्य वाटत नाही व किती रकमेचा भरणा करावा या बाबत विचारणा केली. जन माहिती अधिकारी तथा उपविभागीय अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम उपविभाग, सटाणा यांनी त्यांचे पत्र दि. १५/०३/२०१० नुसार (यु.पी.सी.द्वारे) अपिलार्थीना कळविले की, मुद्दा क्र. १ ते ४ व मुद्दा क्र. ६ ची माहिती एप्रिल २००५ ते आज पावेतोची संकलित करण्यात आली असून रुपये ३,०००/- एवढा खर्च झेरॉक्स प्रतीसाठी अपेक्षीत आहे. त्या रकमेचा भरणा केल्यानंतर माहिती देण्यात येईल. मुद्दा क्र. ५ च्या माहितीपोटी येणारा खर्च विभागीय कार्यालयाकडून प्राप्त झाल्यानंतर स्वतंत्रपणे कळविण्यात येईल.

प्रथम अपिलीय अधिकारी तथा उप कार्यकारी अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम विभाग, मालेगाव यांनी असा युक्तीवाद केला की, या प्रकरणी दि. ०७/०४/२०१० रोजी सुनावणी घेऊन पत्र दिनांक ०९/०४/२०१० नुसार आदेश निर्गमित करण्यात आले. या निर्णयाच्या विवेचनात असे नमूद करण्यात आले आहे की, उपविभागीय अभियंता सार्वजनिक बांधकाम, उपविभाग, सटाणा यांनी शुल्क भरणे बाबत कळविलेले दि. १५/०३/२०१० चे पत्र प्राप्त न झाल्याचे अर्जदाराने सांगीतले. उपविभागीय अभियंता सार्वजनिक बांधकाम उपविभाग, सटाणा हे सुनावणी दरम्यान पोस्टाचा दाखला दाखवू शकले नाहीत. त्यामुळे त्यांच्यावर कार्यकारी अभियंता स्तरावर कार्यवाही करण्यात यावी असे आदेश दिले. ते पत्र अर्जदारांना सुनावणीच्या वेळी दाखविण्यात आले व ते शुल्क भरण्यास तयार इ आले. जन माहिती अधिकारी यांनी त्यावेळेस असे सांगीतले की, त्यांनी माहिती नाकारलेली नाही. अपिलीय अधिकारी यांनी असे आदेश दिले की, अर्जदाराने आवश्यक ते शुल्क भरून माहिती प्राप्त करून घ्यावी. मुद्दा क्र. ५ ची माहिती विभागीय कार्यालयाकडून प्राप्त झाल्यावर अर्जदारास मोफत

पाठवावी. त्यांनी पुढे असे सांगीतले की, तत्कालीन उपविभागीय अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम उपविभाग, सटाणा (श्री. मेटकर जी. के.) बदलून गेले आहेत. मुद्दा क्र. ५ ची माहिती, विभागाचे जन माहिती अधिकारी तथा प्रथम लिपीक, सार्वजनिक बांधकाम विभाग मालेगाव यांनी उपविभागीय अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम उपविभाग, सटाणा यांना पुरविली नसल्याने ती अपिलार्थीना देता आली नाही.

सुनावणीच्या दिवशी अपिलार्थीनी असा युक्तीवाद केला की, माहिती मिळालेली नाही तसेच प्रथम अपिलीय अधिका-यांनी दिलेले आदेश अमान्य आहेत. प्रथम अपिलीय अधिका-यांच्या आदेशात अपिलार्थीनी शुल्क भरण्यास तयार असल्याचा जो उल्लेख आहे त्या अनुषंगाने त्यांनी असे सांगीतले की, प्रथम सुनावणीच्या वेळेस पोष्टाच्या दाखल्याची प्रत फॅक्सब्दारे मागीतलेली असल्याने ती प्राप्त होईपर्यंत अर्धा पाऊण तास वाट पाहण्याचे ठरले होते. ती पोस्टाच्या दाखल्याची प्रत प्राप्त झाल्यास रकमेचा भरणा करु असे सांगीतले होते. तथापि माहितीपोटीचे शुल्क भरावयाचे उप अभियंता यांचे पत्र पोष्टाचा दाखला घेऊन पाठविल्याबाबतचा योग्य तो पुरवा प्राप्त न झाल्याने व त्यांना ते पत्र मिळाले नसल्याने माहिती विनामूल्य मिळावी.

आयोगास उपलब्ध करून देण्यात आलेली कागदपत्रे, अपिलार्थी व उत्तरवादी यांचा युक्तीवाद पहाता असे दिसून येते की, जन माहिती आधिकारी यांनी माहिती बाबतचे शुल्क भरण्या बाबतचे पत्र अपिलार्थीना प्राप्त न झाल्याने अपिलार्थीना माहिती विनामूल्य देय होते. जन माहिती अधिकारी तथा विद्यमान उपविभागीय अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम उप विभाग, सटाणा यांना आदेशीत करण्यात येते की, हे ओदश प्राप्त होताच ८ दिवसात अपिलार्थीना त्यांनी मूळ अर्जाब्दारे मागीतलेली माहिती विनामूल्य पुरवावी. आज सुनावणीच्या दिवशी अपिलार्थीनी सांगीतल्याप्रमाणे व त्यांना माहिती व्यक्तीशः हवी असल्याने त्यांनी लगेच पुढच्या आठवड्यात माहितीसाठी कार्यालयात उपस्थित रहाण्याचे मान्य केल्याने, ते उपस्थित होताच त्यांना माहिती उपलब्ध करून द्यावी. जन माहिती अधिकारी तथा तत्कालीन उप विभागीय अभियंता सार्वजनिक बांधकाम उप विभाग, सटाणा (श्री. मेटकर जी. के.) यांनी आणि सार्वजनिक बांधकाम विभाग मालेगाव मधील जन माहिती अधिकारी तथा प्रथम लिपीक (मुद्दा क्र. ५ साठी जबाबदार) यांनी अपिलार्थीना विहीत वेळेत माहिती न पुरविल्याने ते अधिनियमाचे कलम २० (१) नुसार शास्तीस पात्र होतात. तरी त्यांच्यावर एकत्रित रुपये २५,०००/- ची शास्ती का

लादण्यात येऊ नये या बाबतचा खुलासा त्यांनी हे आदेश प्राप्त होताच थेट आयोगाकडे ३० दिवसांच्या आत सादर करावा. विहीत मुदतीत खुलासा प्राप्त न झाल्यास त्यांचे काहीही म्हणणे नाही असे गृहीत धरून शास्तीचे आदेश कायम करण्यात येतील. अधिक्षक अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम मंडळ नाशिक यांनी दोघांमध्ये शास्तीची विभागणी करून त्याप्रमाणे संबंधितांना कळवावे.

प्रसंगावशात असे नमूद करण्यात येते की, या प्रकरणी उपविभागीय अभियंता, सा. बा. उपविभाग सटाणा हे जन माहिती अधिकारी आहेत व उप कार्यकारी अभियंता, सा. बां. विभाग, मालेगांव हे प्रथम अपिलीय अधिकारी आहेत. तसेच या प्रकरणी विभागाशी संबंधित माहितीसाठी प्रथम लिपीक, सा. बां. विभाग मालेगांव हे जन माहिती अधिकारी आहेत. उपविभागीय अभियंता व उप कार्यकारी अभियंता हे दोघे एकाच दर्जाचे अधिकारी आहेत. सा. बां. उत्तर विभाग नाशिक, सा.बां. विभाग मालेगांव, सा.बां.विभाग (पूर्व) नाशिक वगैरे काही विभागांमध्ये जन माहिती अधिकारी व प्रथम अपिलीय अधिकारी म्हणून एकाच दर्जाच्या अधिका-यांच्या नेमणूका केल्या आहेत. या विभागांच्या बाबतीत वेळोवेळी झालेल्या सुनावण्यांच्या आदेशामध्ये ही बाब मुख्य अभियंता सा.बां. प्रादेशिक विभाग, नाशिक यांच्या निर्दर्शनास आणून दिली आहे. माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ अंतर्गत कलम १९(१) मध्ये असे नमूद केले आहे की, जन माहिती अधिकारी यांच्यापेक्षा वरिष्ठ दर्जाच्या अधिका-याकडे प्रथम अपील दाखल करावयाचे आहे. या प्रकरणी व पूर्वी निर्दर्शनास आणून दिलेल्या ब-याच प्रकरणी माहितीचा अधिकार अधिनियमाचे उल्लंघन होत आहे. मुख्य अभियंता सा. बां. प्रादेशिक विभाग, नाशिक यांच्या निर्दर्शनास ही बाब पूर्वीच आणून कार्यकारी अभियंता यांना प्रथम अपिलीय अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात यावे अशी शिफारस करण्यात आली होती. तथापि या शिफारशीकडे जाणीवपूर्वक दूर्लक्ष केले जात आहे अशी आयोगाची धारणा झाली आहे.

सा. बां. विभाग (पूर्व) नाशिक यांच्या विभागातील (अपील क्र.८८/२०१०) प्रकरणी असे आढळून आले होते की, जन माहिती अधिकारी व अपिलीय अधिकारी यांच्या नेमणूकीचे आदेश हे कार्यकारी अभियंता यांच्या स्तरावर काढण्यात आले आहेत. त्यामुळे कार्यकारी अभियंता यांनी माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ च्या कलम १९(१) चे उल्लंघन केले आहे. या प्रकरणी माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ चे उचित पालन होण्याच्या दृष्टीने अपिलीय अधिकारी हे जन माहिती अधिका-यापेक्षा वरिष्ठ दर्जाचे आवश्यक असल्याने कार्यकारी अभियंता सा.बां.(पूर्व) विभाग,

नाशिक यांना प्रथम अपिलीय अधिकारी म्हणून घोषित करण्याबाबतचे आदेश त्वरीत निर्गमित करण्याबाबत मुख्य अभियंता, सा. बां. प्रोदशिक विभाग, नाशिक यांना त्या आदेशाची एक प्रत पाठविण्यात आली होती. जन माहिती अधिकारी व अपिलीय अधिकारी यांच्या नेमणूकीचे आदेश कार्यकारी अभियंता स्तरावर काढले असल्याने त्यांनी सोयीस्कररित्या त्यांची स्वतःची नेमणूक अपिलीय अधिकारी म्हणून करण्याचे टाळले आहे व माहितीचा अधिकार अधिनियमाची योग्य प्रकारे अंमलबजावणी होण्यासाठी त्यांना कोणतीही काळजी नाही हे स्पष्ट केले आहे. त्यामुळे अशा प्रकरणी त्यांचे वरिष्ठ संबंधित अधिक्षक अभियंता व मुख्य अभियंता, सा. बां. प्रादेशिक विभाग, नाशिक यांनी लक्ष घालून माहितीचा अधिकार कायद्याची अंमलबजावणी योग्य प्रकारे होण्याच्या दृष्टीने अशा विभागातील जन माहिती अधिकारी व प्रथम अपिलीय अधिकारी यांचे आदेश त्वरीत सुधारणे आवश्यक आहे.

तसेच या प्रकरणी (अपील क्र.२६०/२०१०) असे दिसून येते की, मूळ अर्जातील काही मुद्दे सा.बां. विभाग, मालेगांवशी संबंधित असल्याने संबंधित जन माहिती अधिकारी यांनी त्या मुद्द्यांची माहिती उपलब्ध करून देणेबाबाबत विभागातील जन माहिती अधिकारी तथा प्रथम लिपीक यांना पत्र पाठविले. तथापि जवळ जवळ एक वर्षाचा कालावधी उलटून देखील प्रथम लिपीक यांनी याबाबतची कोणतीही दखल घेतली नाही. आयोगाने पूर्वी अपील क्र.१८९९/२००९ (दिनांक १९/११/२०१०) मध्ये अशा लिपीक दर्जाच्या कर्मचा-यांना जन माहिती अधिकारी म्हणून नेमल्यामुळे काय अडचणी उद्भवतात व माहितीचा अधिकार कायद्याचे कसे अवमूल्यन केले जात आहे ही बाब या निर्णयात नमूद केली आहे. त्यामुळे प्रथम लिपीक या पदाच्या क्षमता, योग्यता, अधिकार कक्षा यांचा विचार करून त्यांची जन माहिती अधिकारी म्हणून नेमणूक करण्याच्या निर्णयाचा साकल्याने फेरविचार करून योग्य अशा अधिका-याच्या नेमणूकीबाबत कार्यवाही होणे गरजेचे वाटते. अपील क्र.१८९९/२००९ च्या आदेशाची एक प्रत, मुख्य अभियंता सा. बां. प्रोदशिक विभाग यांना निकालपत्रातील नोंदीसंदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी / त्यांच्या अधिनस्त कार्यालयामध्ये जन माहिती अधिकारी व अपिलीय अधिकारी यांचे आदेश सुधारित करण्यासाठी, अग्रेषित करण्यात आली होती. तसेच ही बाब सचिव, सा. बां. विभाग, मंत्रालय, मुंबई यांच्या निर्दर्शनास आणून दिली होती.

तसेच अपील क्र.१३१/२०१० (दिनांक २४/१२/२०१०) मध्ये निर्दर्शनास आणून दिले होते की, आदिवासी सार्वजनिक बांधकाम विभाग, कळवण या कार्यालयामध्ये प्रथम लिपीक हे जन माहिती अधिकारी असल्याने व त्यांनी माहितीच्या अर्जातील उपविभागांशी संबंधित मुद्द्यांची माहिती, उप अभियंत्यांकडून मागितली असता, ते उप अभियंता यांच्यापेक्षा ब-याच खालच्या दर्जाचे असल्याने माहिती प्राप्त करण्यास त्यांना ब-याच अडचणी येतात, ते स्वतंत्रपणे पत्रव्यवहार करू शकत नाहीत असे दिसून आले होते. प्रथम लिपीक यांना जनतेशी, इतर कार्यालयांशी आणि त्यांच्या अधिनस्त कार्यालयांशी स्वतंत्रपणे पत्रव्यवहार करण्याचे अधिकार नाहीत. त्यामुळे विभागीय कार्यालयामध्ये उपकार्यकारी अभियंता यांना जन माहिती अधिकारी व कार्यकारी अभियंता यांना प्रथम अपिलीय अधिकारी म्हणून नेमणे उचित होईल. अपील क्र.१३१/२०१० ची प्रत मुख्य अभियंता सा.बा.प्रादेशिक विभाग, नाशिक यांना निकालपत्रातील नोंदीसंदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी पाठविण्यात आली होती. सा.बा.विभागांच्या बाबतीत कार्यकारी अभियंता हे प्रथम अपिलीय अधिकारी असल्यास निदान प्रथम अपिलाच्या वेळेस ते प्रकरणाचे गांभिर्य समजून अपिलार्थीना उचित माहिती पुरविली जाईल हे पाहतील अशी अपेक्षा आहे. त्यामुळे कायद्याचा, माहिती खालच्या स्तरावर उपलब्ध व्हावी हा उद्देश सफल होईल व अपिलार्थीना विनाकारण आयोगाकडे अपील करण्याची पाढी येणार नाही.

उपरोक्त विवेचनावरून असे दिसून येईल की, मुख्य अभियंता, सा. बा. प्रादेशिक विभाग, नाशिक यांना एकतर माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ चे गांभिर्य कळत नसावे अथवा ते आयोगाच्या शिफारशीकडे जाणूनबुजून दुर्लक्ष करीत असावेत असे वाटते वर नमूद केल्याप्रमाणे व इतरही प्रकरणी मुख्य अभियंता यांना आयोगाने शिफारस केली असतांना ते किमान त्या त्या मंडळाच्या अधिक्षक अभियंता यांना, कायद्याचे होणारे उल्लंघन टाळण्याच्या दृष्टीने जन माहिती अधिकारी व प्रथम अपिलीय अधिकारी यांच्या नेमणूका सुधारण्याबाबत स्पष्टपणे आदेश देवू शकले असते. मुख्य अभियंता यांचेकडे निर्णयक्षमता नसल्याने त्यांनी तसे केले नसावे असे वाटते. अर्थातच त्यांनी माहितीचा अधिकार अधिनियमातील तरतूदीचे उल्लंघन केले आहे असे नमूद करावे लागते. तरी सचिव, सा.बा.विभाग, मंत्रालय, मुंबई यांना अशी शिफारस करण्यात येते की, मुख्य अभियंता यांच्यावर यथायोग्य कार्यवाही करावी तसेच वर नमूद केल्याप्रमाणे जन माहिती अधिकारी व प्रथम अपिलीय अधिकारी म्हणून नेमणूका सुधारण्याचे (विभागामध्ये उपकार्यकारी अभियंता यांची जन माहिती

अधिकारी म्हणून व कार्यकारी अभियंता यांची प्रथम अपिलीय अधिकारी म्हणून नेमणूका करण्याबाबत व उपविभागीय कार्यालयांच्या बाबतीत कार्यकारी अभियंता यांची प्रथम अपिलीय अधिकारी म्हणून नेमणूक करण्याबाबत) आदेशित करावे. कायद्याचे असे उल्लंघन होत राहिल्यास ही बाब आयोगाच्या वार्षिक अहवालामध्ये विधान मंडळाच्या निर्दर्शनास आणण्याची पाळी आयोगावर येणार नाही अशी अपेक्षा करण्यात येत आहे.

उपरोक्त विवेचनाच्या पार्श्वभूमीवर अपिलार्थीनी आयोगाकडे दाखल केलेले द्वितीय अपील अंशतः मान्य करण्यात येऊन खालील प्रमाणे आदेश देण्यात येत आहेत.

आदेश

- १) अपील क्र.२६०/२०१० अंशतः मान्य करण्यात येत आहे.
- २) जन माहिती अधिकारी तथा विद्यमान उप विभागीय अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम उप विभाग, सटाणा यांना आदेशीत करण्यात येते की, हे ओदश प्राप्त होताच ८ दिवसाच्या आत अपिलार्थीना त्यांनी मूळ अर्जाव्दारे मागीतलेली माहिती समक्ष विनामूल्य पुरवावी.
- ३) जन माहिती अधिकारी तथा तत्कालीन उप विभागीय अभियंता सार्वजनिक बांधकाम उपविभाग, सटाणा (श्री. मेतकर जी. के.) यांनी आणि सार्वजनिक बांधकाम विभाग मालेगाव मधील जन माहिती अधिकारी तथा प्रथम लिपीक (मुद्दा क्र. ५ साठी जबाबदार) यांनी अपिलार्थीना विहीत वेळेत माहिती न पुरविल्याने ते अधिनियमाच्या कलम २० (१) नुसार शास्तीस पात्र होतात. तरी त्यांच्यावर एकत्रित रुपये २५,०००/- ची शास्ती कालादण्यात येऊ नये या बाबतचा खुलासा त्यांनी हे आदेश प्राप्त होताच ३० दिवसांच्या आत थेट आयोगाकडे सादर करावा. विहीत मुदतीत खुलासा प्राप्त न झाल्यास त्यांचे काही म्हणणे नाही असे गहीत धरून शास्तीचे आदेश कायम करण्यात येतील.

नाशिक

दिनांक

१९/०५/२०११

(मा. हि. शहा)

राज्य माहिती आयुक्त,

खंडपीठ नाशिक

प्रत,

- १ श्री. देवेंद्र शांताराम जाधव, उपभोक्ता (ग्राहक) संरक्षण सेवा समिती, शहर अध्यक्ष/तालुका अध्यक्ष, टिळकरोड, मु.पो. सटाणा, जि. नाशिक.
- २ जन माहिती अधिकारी तथा उपविभागीय अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम उपविभाग, सटाणा जि. नाशिक यांना या निकालपत्रातील नोंदी संदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी.
- ३ जन अपिलीय अधिकारी तथा उपकार्यकारी अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम विभाग, मालेगाव, जि. नाशिक यांना या निकालपत्रातील नोंदी संदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी.
- ४ सचिव, सा.बा.विभाग, मंत्रालय, मुंबई यांना या निकालपत्रातील नोंदी संदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी.
- ५ मुख्य अभियंता, सा. बा. प्रादेशिक विभाग, नाशिक यांना या निकालपत्रातील नोंदी संदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी.
- ६ अधिक्षक अभियंता सार्वजनिक बांधकाम मंडळ, नाशिक यांना या निकालपत्रातील नोंदी संदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी.
- ७ निर्णय नस्ती.

राज्य माहिती आयोग, खंडपीठ नाशिक यांचे समोर माहितीचा अधिकार
अधिनियम २००५ मधील कलम १९(३) अन्वये दाखल झालेले अपील.

अपील क्रमांक : २०१०/रामाआ/अपील/सिआर/२७३
निर्णय दिनांक : १९/०५/२०११

१. श्री. विलास डोंगरलाल जैसवाल : अपिलार्थी : अनुपस्थित
प्लॉट नं.२, सागर पार्क (जय नगर),
जिल्हापेठ, जळगांव.

विरुद्ध

१. जन माहिती अधिकारी तथा : प्रतिवादी : उपस्थित
सहाय्यक विक्रीकर आयुक्त,
विक्रीकर भवन, जळगांव.
२. जन अपिलीय अधिकारी तथा : प्रतिनिधी
विक्रीकर सह आयुक्त, धुळे विभाग, धुळे
विक्रीकर भवन, धुळे. उपस्थित

निर्णय

उपरोक्त प्रकरणी अपिलार्थीनी राज्य माहिती आयोगाच्या औरंगाबाद खंडपीठाकडे दिनांक
०३/०६/२०१० रोजी दाखल केलेले अपील आज रोजी आयोगाच्या विचाराधिन आहे.

अपिलार्थी यांनी माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ अंतर्गत कलम ६(१) अन्वये त्यांचा अर्ज दिनांक ११/०१/२०१० नुसार जन माहिती अधिकारी तथा सहाय्यक विक्रीकर आयुक्त, जळगांव यांच्याकडून, डेप्युटी कमिश्नर सेल्स टॅक्स (कॅट), जळगांव जिल्हा यांच्याकडे दिनांक २८/१०/२००९ रोजी दाखल केलेल्या रिप्रेझेन्टेशन बाबत केलेल्या कार्यवाहीची माहिती मागितली आहे. अर्जातील संपूर्ण माहिती व दस्तऐवज न मिळाल्याचे कारण नमूद करून अपिलार्थी यांनी त्यांचा अर्ज दिनांक २५/०२/२०१० नुसार सहाय्यक विक्रीकर आयुक्त यांचे अपिलीय अधिकारी जळगांव यांच्याकडे प्रथम अपील दाखल केले.

आज सुनावणीच्या दिवशी अपिलार्थी उपस्थित नाहीत. त्यामुळे त्यांचे म्हणणे ऐकून घेता आले नाही. तथापि, त्यांनी त्यांचे पत्र दिनांक १०/०५/२०११ नुसार (आयोगाच्या नाशिक कार्यालयात प्राप्त दिनांक १२/०५/२०११) नुसार लेखी निवेदन पाठविले आहे. या लेखी निवेदनावरून असे दिसून येते की, अपिलकाराने मागितलेली माहिती त्यांना तंतोतंत स्वरूपात न मिळाल्यामुळे द्वितीय अपील दाखल केले आहे. त्यांनी पुढे असे नमूद केले आहे की, दिनांक २८/१०/२००९ रोजी दोन निवेदने दिलेली असून त्यापैकी एक निवेदन इंग्रजी भाषेत आहे व दुसरे निवेदन मराठी भाषेत आहे व त्यातील विषय स्वतंत्र आहेत. सदरील दोन्ही निवेदनाच्या बाबत विक्रीकर विभागाने जी कार्यवाही केली असेल अथवा जी कार्यवाही सुरु असेल त्याबाबतच्या रेकॉर्डची मागणी केली आहे व त्याबाबत त्यांना तंतोतंत माहिती प्राप्त झालेली नाही.

आज सुनावणीच्या दिवशी जन माहिती अधिकारी तथा सहाय्यक विक्रीकर आयुक्त, जळगांव यांनी असा युक्तीवाद केला की, त्यांचे पत्र दिनांक १३/०१/२०१० नुसार अपिलार्थीचा माहिती अधिकाराखालील अर्ज विक्रीकर उप आयुक्त (कँट प्रशासन) जळगांव यांच्याकडे पुढील कार्यवाहीसाठी पाठविला. कारण मागितलेली माहिती त्यांच्या कार्यभाराशी निगडीत होती, त्यामुळे त्या अर्जावर योग्य ती कार्यवाही करण्यास त्यांना लिहीले. विक्रीकर उप आयुक्त (कँट प्रशासन) जळगांव यांनी त्यांचे पत्र दिनांक १८/०१/२०१० नुसार सहाय्यक विक्रीकर आयुक्त, जळगांव यांना असे कळविले की, अपिलार्थीच्या दिनांक ३०/१०/२००९ च्या अर्जावर कोणतीही कार्यवाही केली नाही. या पत्राला अनुसरून जन माहिती अधिकारी तथा सहाय्यक विक्रीकर आयुक्त (कँट) यांनी त्यांचे पत्र दिनांक ३०/०१/२०१० नुसार अपिलार्थीना त्याप्रमाणे कळविले. त्यांनी पुढे असेही सांगितले की, अपिलार्थी यांनी माहिती स्वतः कार्यालयात येऊन घेणार आहेत असे त्यांच्या मूळ अर्जात लिहीले आहे. त्यामुळे दिनांक २७/०१/२०१० रोजी माहिती तयार झाल्यानंतर अपिलार्थीना माहिती घेऊन जाण्यासाठी दिनांक ३०/०१/२०१० रोजी दुरध्वनीद्वारे कळविले. ते माहिती घेण्यासाठी न आल्याने पुन्हा दिनांक

१५/०२/२०१० रोजी दुरध्वनीवरुन कळविले. तथापि, त्यांनी समक्ष दिनांक १८/०४/२०१० रोजी घेऊन माहिती नेली आहे. अपिलार्थीनी माहिती व्यक्तीश: मागितली असल्याने माहिती घेऊन जाण्याची जबाबदारी त्यांच्यावर आहे ती त्यांनी योग्य प्रकारे पार पाडली नाही. त्यामुळे अपिलार्थीना विलंबाने माहिती दिली असे म्हणता येणार नाही. त्यांनी पुढे असेही सांगितले की, अपिलार्थीचा अर्ज दिनांक २८/१०/२००९ ला अनुसरुन त्यांना कार्यवाहीची अपेक्षा आहे व कार्यवाही झाली नसल्याने त्यांना हवी तशी /तंतोतंत माहिती मिळालेली नसल्याचा त्यांचा समज आहे.

प्रथम अपिलीय अधिकारी तथा विक्रीकर सह आयुक्त, धुळे विभाग, धुळे यांच्या प्रतिनिधींनी असा युक्तीवाद केला की, अपिलार्थीनी प्रथम अपील अर्ज सहाय्यक विक्रीकर आयुक्त, जळगांव यांच्याकडे केला असल्याने त्यांचे पत्र दिनांक ०५/०३/२०१० नुसार अपील अर्ज पुढील कार्यवाहीसाठी विक्रीकर सह आयुक्त (कँट प्रशासन) तथा अपिलीय अधिकारी धुळे विभाग, धुळे यांच्याकडे पाठविला. विक्रीकर उप आयुक्त (कँट प्रशासन) जळगांव यांनी या प्रकरणी दि. ०४/०६/२०१० रोजी सुनावणी ठेवली. तदनंतर त्यांचे पत्र दिनांक १६/०६/२०१० नुसार माहिती अधिकारी यांना असे कळविले की, अपिलार्थी विलास डी. जैसवाल यांनी दिलेली मराठी अभिवेदनाची प्रत विक्रीकर सह आयुक्त (कँट प्रशासन) धुळे यांच्याकडे पुढील कार्यवाहीसाठी पाठविली आहे. जन माहिती अधिकारी तथा सहाय्यक विक्रीकर आयुक्त (कँट प्रशासन) जळगांव यांनी त्यांचे पत्र दिनांक २४/०६/२०१० नुसार अपिलार्थीना तसे कळविले.

जन माहिती अधिकारी तथा सहाय्यक विक्रीकर आयुक्त, जळगांव यांनी पुढे यासंबंधातील त्यांच्या कार्यालयात अवलंबविण्यात येणारी कार्यपद्धती पुढील प्रमाणे सांगितली - मद्य विक्रीचे परवाने राज्य उत्पादन शुल्क विभाग ज्याप्रमाणे ग्राहय ठरविते ती दखल घेऊन विक्रीकर विभागाचे नोंदणी दाखला प्रमाणपत्र निर्गमित होते. धंद्याची घटना बदलल्यास (मालकी/भागीदारी इ.) ती नोंद उत्पादन शुल्क विभाग प्रथमत: नोंदवितो व त्यानंतरच विक्रीकर विभागाच्या नोंदणी दाखल्यात बदल होतो. हे

बदल होत असतांना तांत्रिकदृष्ट्या विक्रीकर विभागाकडे व्यापारी अनोंदीत (URD) झाल्यास त्यांच्याकडून पूर्ण कर व दंड वसूल केला जातो. घटना बदलात विक्रीकर विभागाची प्रथम भूमिका नसते. त्यामुळे अपिलकर्ता यांनी मराठी अभिवेदनानुसार मागितलेली माहिती मूलतः राज्य उत्पादन शुल्क विभागाशी संबंधित आहे. जन माहिती अधिकारी यांनी पुढे असाही युक्तीवाद केला की, मराठी अर्जामध्ये अपिलार्थीनी विशिष्ट माहिती मागितली नाही व मोघम माहिती मागितली आहे. त्यांनी पुढे असे सांगितले की, पहिले अपील झाल्यानंतर अपिलार्थीना उपरोक्त माहिती पुरविण्यात आलेली आहे. अपिलकर्ता यांनी इंग्रजी अभिवेदनानुसार मागितलेली माहिती सर्व रेकॉर्डची तपासणी करून संबंधित अधिका-यांकडून घेऊन पुरविण्यात आली आहे असे जन माहिती अधिकारी यांनी त्यांच्या लेखी निवेदनात दाखल केले आहे.

आयोगास उपलब्ध करून देण्यात आलेली कागदपत्रे, तसेच उत्तरवादी यांचा युक्तीवाद पाहता असे दिसून येते की, अपिलार्थीनी त्यांचे दोन अर्ज (मराठी व इंग्रजी) दिनांक २८/१०/२००९ (कार्यालयास प्राप्त दिनांक ३०/१०/२००९) बाबत केलेल्या कार्यवाहीची माहिती विचारली आहे. जन माहिती अधिकारी यांनी (कँट प्रशासनाकडून) अपिलार्थीना त्या अर्जावर कोणतीही कार्यवाही केली नसल्याबाबत कळविले आहे. त्यामुळे जन माहिती अधिकारी यांनी अधिनियमातील तरतूदीनुसार विहीत वेळेत अपिलार्थीना माहिती पुरविली आहे. अपिलार्थीच्या दिनांक २८/१०/२००९ च्या दोन्ही अर्जाबाबत सहाय्यक विक्रीकर आयुक्त (कँट प्रशासन) यांनी त्यांची कार्यवाही पार पाडली नाही असे अपिलार्थीचे म्हणणे दिसते व त्यामुळे तंतोतंत माहिती न मिळाल्याचा त्यांचा दावा दिसतो. तथापि, जन माहिती अधिकारी यांच्या खुलाश्याप्रमाणे मूलतः ही बाब राज्य उत्पादन शुल्क विभागाशी संबंधित आहे. धुळे विभागाचे (धुळे, नंदुरबार, जळगांव जिल्ह्याचे) विक्रीकर सह आयुक्त यांनी अपिलार्थीच्या दिनांक २८/१०/२००९ च्या अर्जावर कार्यवाही करणे अपेक्षीत आहे. तथापि, अशा कार्यवाहीबाबत सूचना देणे ही

बाब आयोगाच्या कक्षेबाहेरची आहे. अपिलार्थी आवश्यक वाटल्यास त्यांच्या वरिष्ठांकडे दाद मागू शकतात.

उपरोक्त विवेचनाच्या पाश्वर्भूमीवर अपिलार्थींनी आयोगाकडे दाखल केलेले द्वितीय अपील निकाली काढण्यात येऊन खालीलप्रमाणे आदेश देण्यात येत आहेत.

आदेश

१) अपील क्रमांक २७३/२०१० निकाली काढण्यात येत आहे.

स्थळ	- नाशिक	(मा.हि.शहा)
दिनांक	- १९.५.२०११	राज्य माहिती आयुक्त, खंडपीठ नाशिक.

प्रत :-

- १ श्री. विलास डोंगरलाल जैसवाल, प्लॉट नं.२, सागर पार्क (जय नगर), जिल्हापेठ, जळगांव.
- २ जन माहिती अधिकारी तथा सहाय्यक विक्रीकर आयुक्त, विक्रीकर भवन, जळगांव यांना या निकालपत्रातील नोंदीसंदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी.
- ३ जन अपिलीय अधिकारी तथा विक्रीकर सह आयुक्त, धुळे विभाग, विक्रीकर भवन, धुळे यांना या निकालपत्रातील नोंदीसंदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी.
- ४ निर्णय नस्ती.

राज्य माहिती आयोग, खंडपीठ नाशिक यांचे समोर माहितीचा अधिकार
अधिनियम २००५ मधील कलम १९ (३) अन्वये दाखल झालेले अपील

अपील क्रमांक २०१०/रामाआ/अपील/सीआर/२९७,
२९६, २९८, २९९
निर्णय दिनांक १९/०५/२०११

१ श्री.सुरेश लक्ष्मण पाटील : अपिलार्थी : उपस्थित
प्लॉट नं.९, सेंट अलॉयसिस हायस्कूल मागे,
शांतीनगर, भुसावळ, ता.भुसावळ, जि.जळगांव.

विरुद्ध

१ जन माहिती अधिकारी तथा : प्रतिवादी : उपस्थित
प्रशासन अधिकारी, भुसावळ नगरपरिषद,
भुसावळ, जि.जळगांव.
२ जन अपिलीय अधिकारी तथा : उपस्थित
मुख्याधिकारी, भुसावळ नगरपरिषद,
भुसावळ, जि.जळगांव.

निर्णय

उपरोक्त प्रकरणी अपिलार्थीनी राज्य माहिती आयोगाच्या औरंगाबाद खंडपीठाकडे दिनांक ११/०६/२०१० रोजी दाखल केलेली चार अपीले आज रोजी आयोगाच्या विचाराधीन आहेत.

(१) अपील क्र.२९७/२०१०

अपिलार्थी यांनी माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ अंतर्गत कलम ६(१) अन्वये त्यांचा अर्ज दि. २५/०२/२०१० नुसार जन माहिती अधिकारी नगरपरिषद, भुसावळ यांचेकडून सन १९९६ पासून आज पावेतोच्या कालावधीतील सर्व सेवानिवृत्त कर्मचाऱ्यांचे थकीत रक्कमेबाबतची माहिती, अर्जासोबत जोडलेल्या पृष्ठावरील ६ मुद्यांद्वारे माहिती मागितली आहे. माहिती प्राप्त झाली नसल्यामुळे

अपिलार्थी यांनी त्यांचा अर्ज दि. २१/४/२०१० नुसार अपिलीय अधिकारी तथा मुख्याधिकारी नगरपरिषद भुसावळ जि.जळगांव यांचेकडे अपील दाखल केले.

आज सुनावणीच्या दिवशी अपिलार्थी यांनी असा युक्तीवाद केला की, प्रथम अपिलाचा निर्णय / आदेश होऊनही माहिती मिळालेली नाही. आज सुनावणीच्या दिवशी जन माहिती अधिकारी तथा जनसंपर्क अधिकारी/प्रशासन अधिकारी नगरपरिषद भुसावळ यांनी असा युक्तीवाद केला की, त्यांनी त्यांचे पत्र दि. ८/४/२०१० नुसार अपिलार्थीना असे कळविले की, माहिती अधिकारा अंतर्गत सेवानिवृत्त कर्मचारी यांचे थकीत रक्कमेबाबत त्यांना पूर्वी माहिती देण्यात आली आहे. तसेच सेवानिवृत्त कर्मचाऱ्यांच्या देय रक्कमेबाबत मा.हायकोर्ट औरंगाबाद येथे रिट पिटीशन दाखल आहे. त्यामुळे सदरची बाब न्यायप्रविष्ठ असल्यामुळे मागितलेली माहिती देता येत नाही. जन माहिती अधिकारी तथा जनसंपर्क अधिकारी/प्रशासन अधिकारी हे पूर्वी कोणती माहिती दिली हे दाखवू शकले नाहीत. प्रथम अपिलीय अधिकारी तथा मुख्याधिकारी नगरपरिषद भुसावळ यांनी असा युक्तीवाद केला की, या प्रकरणी त्यांनी दि. १७/५/२०१० रोजी सुनावणी घेऊन अपील मान्य करण्यात येत असलेबाबत निर्णय दिला. या निर्णयाच्या विवेचनात असे नमूद केले आहे की, मा.हायकोर्टात केस प्रलंबित असली तरीही माहिती देता येईल. तरी सदरची माहिती अपिलार्थी यांना विनामूल्य ७ दिवसात द्यावी. त्यांनी पुढे असेही सांगितले की, माहिती न पुरविणेबाबत मा.हायकोर्टाचे कोणतेही स्थिगिती आदेश नाहीत.

जन माहिती अधिकारी यांनी पुढे असा युक्तीवाद केला की, त्यांचे सहाय्यक यांनी लवकर माहिती पाठविली नाही तथापि या बाबत ते कोणतेही पुराव्यादाखल कागदपत्रे दाखवू शकले नाहीत. तसेच जन माहिती अधिकारी यांनी कोणतीही कागदपत्रे दाखल केली नाहीत. तथापि अपिलार्थीना पुरविण्यासाठी माहिती सोबत आणल्याचे सांगितले. अपिलार्थी यांनी आज समक्ष माहिती स्विकारण्याची तयारी दर्शविली.

आयोगास उपलब्ध करून देण्यात आलेली कागदपत्रे, अपिलार्थी व उत्तरवादी यांचा युक्तीवाद पाहता असे दिसून येते की, अपिलार्थींना माहिती न पुरवून जन माहिती अधिकारी तथा जनसंपर्क अधिकारी/प्रशासन अधिकारी यांनी अधिनियमाच्या कलम ७ (१) चे उल्लंघन केले आहे. त्यामुळे अधिनियमाच्या कलम २० नुसार ते कारवाईस पात्र होतात.

जन माहिती अधिकारी तथा जनसंपर्क अधिकारी/प्रशासन अधिकारी यांना असा आदेश करण्यात येतो की, त्यांनी आज अपिलार्थींना त्यांनी मूळ अर्जाद्वारे मागणी केलेली माहिती समक्ष विनामूल्य पुरवावी.

(२) अपील क्र. २९६/२०१०

अपिलार्थी यांनी माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ अंतर्गत कलम ६(१) अन्वये जन माहिती अधिकारी, नगरपरिषद भुसावळ यांचेकडून पत्र दि. १८/३/२०१० नुसार नगरपरिषद भुसावळने सन २००० ते २००९ या कालावधीतील दिलेले सफाई भत्याबाबत दरमहा खर्चास सक्षम प्राधिकरणाची मंजुरी आहे काय ? असल्यास त्याची प्रत व त्याबाबत लेखा परिक्षणात घेतलेल्या आक्षेपाची प्रत मागितली आहे. माहिती न मिळाल्याचे कारण दर्शवून अपिलार्थींनी त्यांचा अर्ज दि. २१/४/२०१० नुसार जन अपिलीय अधिकारी तथा मुख्याधिकारी नगरपरिषद भुसावळ यांचेकडे प्रथम अपील दाखल केले.

आज सुनावणीच्या दिवशी अपिलार्थी यांनी असा युक्तीवाद केला की, त्यांना माहिती प्राप्त इ आली नाही. आज सुनावणीच्या दिवशी जन माहिती अधिकारी तथा जन संपर्क अधिकारी/प्रशासन अधिकारी यांनी असा युक्तीवाद केला की, त्यांनी त्यांचे पत्र दि. २०/४/२०१० नुसार अपिलार्थींना असे कळविले की, सफाई कामासाठी २००० ते २००१ अखेर खर्चास नगरपालिका ही सक्षम प्राधिकरण असल्याने सक्षम प्राधिकरणाची मंजुरी दिलेली आहे. तसेच लेखा परिक्षणात याबाबत सन २००२ ते २००४ व २००४ ते २००५ या कालावधीत आक्षेप घेण्यात आलेले आहेत. या बाबतची माहिती अभिलेख विभागात रक्कम रुपये १२/- भरून माहिती स्विकारावी. तथापि अपिलार्थींनी रक्कमेचा भरणा

केला नसल्याने माहिती पुरविता आली नाही. यावर अपिलार्थीनी असे सांगितले की, रक्कम स्विकारली नाही. तथापि जन माहिती अधिकारी यांचे असे म्हणणे आहे की, माहिती पोटीची रक्कम अभिलेखा विभागात स्विकारली जात असल्याने, अपिलार्थीचे रक्कम न स्विकारणे बाबतचे म्हणणे पटण्यासारखे नाही.

प्रथम अपिलीय अधिकारी तथा मुख्याधिकारी नगरपरिषद भुसावळ यांनी असा युक्तीवाद केला की, या प्रकरणी त्यांनी दि. १२/५/२०१० रोजी सुनावणी ठेवली होती. तथापि काही कार्यालयीन अडचणीमुळे ती सुनावणी दि. १७/०५/२०१० ला ठेवलेबाबत अपिलार्थीना कळविले व दिनांक १७/५/२०१० रोजी सुनावणी घेऊन अपिलार्थी यांचे अपील मान्य करण्यात येत असले बाबतचे आदेश पत्र दिनांक १९.५.२०१० नुसार पारित केले. या आदेशाच्या विवेचनामध्ये असे नमूद केले आहे की, अपिलार्थी यांना सदरील माहिती सात दिवसात विनामूल्य द्यावी. अपिलार्थी यांचे असे म्हणणे होते की, प्रथम अपिलीय अधिकारी यांनी आदेश देऊनही जन माहिती अधिकारी यांनी त्यांना माहिती पुरविली नाही. या प्रकरणी जन माहिती अधिकारी यांनी कोणतीही कागदपत्रे दाखल केली नाहीत अथवा कोणतेही लेखी निवदेन दाखल केले नाही.

आयोगास उपलब्ध करून देण्यात आलेली कागदपत्रे, तसेच अपिलार्थी व उत्तरवादी यांचा युक्तीवाद पाहता असे दिसून येते की, अपिलार्थीचा मूळ अर्ज जन माहिती अधिकारी यांना दिनांक २०.३.२०१० रोजी प्राप्त झाला आहे. तथापि त्यांनी पत्र दिनांक २०.४.२०१० नुसार अपिलार्थीना रक्कमेचा भरणा करणे बाबत कळविले आहे. अधिनियमातील कलम ७ (१) नुसार तीस दिवसाच्या विहीत वेळेत माहिती दिलेली नसल्याने, अधिनियमाच्या कलम ७(६) नुसार माहिती विनामूल्य देय होते. जन माहिती अधिकारी तथा प्रशासन अधिकारी नगर परिषद, भुसावळ यांनी अपिलार्थीना माहिती न पुरवून अधिनियमाच्या कलम ७(१) चे उल्लंघन केले असल्याने अधिनियमाच्या कलम २० नुसार ते कारवाईस पात्र होतात.

जनमाहिती अधिकारी तथा प्रशासन अधिकारी, नगरपरिषद भुसावळ यांना असे आदेशित करण्यात येते की, अपिलार्थीना आज समक्ष माहिती विनामूल्य पुरवावी. अपिलार्थी यांनी माहिती समक्ष स्विकारण्याचे सुनावणी दरम्यान मान्य केले.

(३) अपील क्र.२९८/२०१०

अपिलार्थी यांनी माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ अंतर्गत कलम ६(१) अन्वये त्यांचा अर्ज दि. १२/३/२०१० नुसार जन माहिती अधिकारी, नगरपरिषद भुसावळ यांचेकडून, सन २००८ ते २०१० या कालावधीतील कार्यरत कर्मचा-यांना ५ व्या वेतन आयोगाची संपूर्ण फरकाची रक्कम कोणत्या कर्मचा-यांना दिली त्यांच्या रक्कमेसह माहिती मागीतली आहे. माहिती प्राप्त झाली नाही असे कारण दर्शवून अपिलार्थी यांनी त्यांचा अर्ज दि. २१/०४/२०१० नुसार प्रथम अपिलीय अधिकारी तथा मुख्याधिकारी, नगरपरिषद भुसावळ यांचेकडे प्रथम अपील दाखल केले.

आज सुनावणीच्या दिवशी अपिलार्थी यांनी असा युक्तीवाद केला की, त्यांना फक्त तीन कर्मचाऱ्यांची माहिती मिळाली आहे. अशाप्रकारे अपूर्ण माहिती दिलेली आहे. उर्वरित कर्मचाऱ्यांची माहिती दिलेली नसल्याने द्वितीय अपील दाखल केले आहे.

आज सुनावणीच्या दिवशी जन माहिती अधिकारी तथा जनसंपर्क अधिकारी/प्रशासन अधिकारी नगरपरिषद, भुसावळ यांनी असा युक्तीवाद केला की, त्यांना त्यांचे पत्र दि. २४/५/२०१० नुसार तीन कर्मचाऱ्यांचे बाबतीत ५ व्या वेतन आयोगाच्या फरकाच्या रक्कमेची माहिती अपिलार्थीना पुरविली आहे. त्यांनी पुढे असे सांगितले की, अपिलार्थी यांनी विचारले नुसार त्यांचा अर्ज प्राप्त झाला त्यावेळी तीन कर्मचाऱ्यांनाच फक्त फरकाची पूर्ण रक्कम अदा केली असल्याने तशी माहिती अपिलार्थीना पुरविण्यात आली आहे. जन माहिती अधिकारी यांनी कोणतेही लेखी निवेदन अथवा पुराव्यादाखल कोणतीही कागदपत्रे दाखल केलेली नाहीत. मुख्याधिकारी नगरपरिषद भुसावळ यांनी या संबंधात असा खुलासा केला की, केडर मधील (संवर्गात समावेशन झालेल्या) तीन कर्मचा-यांबाबतची माहिती

पुरविली आहे. याबाबत अपिलार्थी यांचे असे म्हणणे आहे की, सेवानिवृत्त कर्मचा-यांना पूर्ण रक्कम दिलेली नाही मुख्याधिकारी यांचे असे म्हणणे आहे की, नगरपरिषदेच्या आर्थिक परिस्थितीनुसार काही कर्मचा-यांना अंशतः आगाऊ रक्कम/रुपये ११,०००/- दिलेले आहेत व उर्वरित रक्कम द्यावयाची आहे. तथापि अपिलार्थीनी संपूर्ण दिलेल्या रक्कमेबाबतची माहिती विचारलेली असल्याने ती त्यांना पुरविण्यात आली आहे. अपिलार्थीचा मूळ अर्ज दिनांक १२.३.२०१० रोजीचा असतांना जन माहिती अधिकारी यांनी त्यांचे पत्र दिनांक २४.५.२०१० नुसार, म्हणजे अधिनियमात विहीत केलेल्या कालावधीनंतर, माहिती पुरवून अधिनियमाच्या कलम ७(१) चे उल्लंघन केले असल्याने ते अधिनियमाच्या कलम २० नुसार कारवाईस पात्र होतात.

आयोगास उपलब्ध करून देण्यात आलेली कागदपत्रे, अपिलार्थी व उत्तरवादी यांचे युक्तीवाद पाहता असे दिसून येते की, जन माहिती अधिकारी यांनी अपिलार्थीना विलंबाने माहिती पुरवून अधिनियमातील कलम ७ (१) चे उल्लंघन केले असल्याने ते अधिनियमाच्या कलम २० नुसार कारवाईस पात्र होतात.

या प्रकरणी अपिलार्थी यांनी पुढे असेही सांगितले की, सेवानिवृत्त कर्मचा-यांना फरकाची पूर्ण रक्कम मिळणेसंदर्भात त्यांनी मा.उच्च न्यायालयात केस दाखल केली आहे व त्या केसवरील निर्णय प्रलंबित आहे. त्यामुळे अपिलार्थीना त्यांच्या मूळ गा-हाण्याबाबत मा.उच्च न्यायालयाकडून न्यायाच्या अपेक्षा आहेत.

(४) अपील क्र. २९९/२०१०

अपिलार्थी यांनी माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ अंतर्गत कलम ६(१) अन्वये त्यांचा अर्ज दि. १८/०३/२०१० नुसार जन माहिती अधिकारी नगरपरिषद भुसावळ यांचेकडून, सन १९९९ ते २००४ या कालावधीत नगरपरिषदेत नेमणूक केलेल्या कर्मचा-यांची यादी, सदर नेमणूकीस सक्षम प्राधिकरणाने दिलेल्या मंजुरीबाबतच्या पत्राची छायांकित प्रत तसेच त्या कर्मचा-यांना नियमीत वेतन

दिले जाते का ? अशी माहिती मागीतली आहे. माहिती प्राप्त न झाल्याने अपिलार्थी यांनी त्यांचा अर्ज दिनांक २१.४.२०१० नुसार प्रथम अपिलीय अधिकारी तथा मुख्याधिकारी, नगरपरिषद भुसावळ यांचेकडे प्रथम अपील दाखल केले.

आज सुनावणीच्या दिवशी अपिलार्थी यांनी असा युक्तीवाद केला की, त्यांना माहिती प्राप्त झालेली नाही. प्रथम अपिलात सात दिवसाच्या आत माहिती विनामूल्य देणेबाबत आदेशित करूनही आजपावेतो माहिती मिळालेली नाही.

आज सुनावणीच्या दिवशी जन माहिती अधिकारी तथा जनसंपर्क अधिकारी/प्रशासन अधिकारी यांनी मान्य केले की, या प्रकरणी मुख्याधिकारी भुसावळ नगरपरिषद यांनी दिनांक १७.५.२०१० रोजी सुनावणी घेऊन माहिती सात दिवसात विनामूल्य देणे बाबत त्यांचे आदेश दिनांक १९.५.२०१० नुसार निर्णय दिला आहे.

आज सुनावणीच्या दिवशी माहिती सोबत आणल्याचे मुख्याधिकारी यांनी सांगितले व अपिलार्थी यांनी माहिती स्विकारण्याची तयारी दर्शविली. जन माहिती अधिकारी तथा जनसंपर्क अधिकारी/प्रशासन अधिकारी यांना असे आदेशित करण्यात येते की, अपिलार्थीनी मूळ अर्जाद्वारे मागणी केलेली माहिती त्यांना आज समक्ष विनामूल्य पुरवावी.

मुख्याधिकारी यांनी पुढे असा खुलासा केला की, भुसावळ नगर परिषद आस्थापनेवर अवैध कर्मचारी नाहीत सदर कर्मचा-यांच्या नेमणूकीस सक्षम प्राधिकरणाची मंजुरी आहे. सदर कर्मचा-यांना नियमित वेतन बिलातून पगार अदा केला जातो. त्यांनी पुढे असेही सांगितले की, वर्ग-४ मधील कर्मचा-यांच्या नेमणूकी बाबतचे अधिकार नगर पालिकेला आहेत. त्यासाठी शासनाच्या मंजुरीची आवश्यकता नाही तसेच माहिती मध्ये नमूद वर्ग-४ मधील कर्मचा-यांच्या बाबतीत नगरपरिषदेच्या जनरल बॉडीचा ठराव मंजुर आहे व या ठरावाच्या प्रती/मंजुरीच्या प्रती अपिलार्थी यांना जन माहिती अधिकारी यांचे मार्फत ८ दिवसात विनामूल्य पुरविण्यात येईल.

आयोगास उपलब्ध करून देण्यात आलेली कागदपत्रे, अपिलार्थी व उत्तरवादी यांचा युक्तीवाद पाहता असे दिसून येते की, जन माहिती अधिकारी तथा जनसंपर्क अधिकारी / प्रशासन अधिकारी यांनी अपिलार्थीना माहिती न पुरवून अधिनियमाच्या कलम ७(१) चे उल्लंघन केले असल्याने अधिनियमाच्या कलम २० नुसार ते कारवाईस पात्र होतात.

वरील चारही प्रकरणामध्ये जन माहिती अधिकरी तथा जनसंपर्क अधिकारी/प्रशासन अधिकारी (श्री.सुरेश सुरवाडे) हे कलम २०(२) नुसार कारवाईस पात्र होत असल्याने उपरोक्त विवेचनाच्या पाश्वभूमीवर खालील प्रमाणे आदेश देण्यात येत आहे.

आदेश

१. अपील क्र. २९७, २९६, २९८ व २९९/२०१० मान्य करण्यात येत आहेत.
२. जन माहिती अधिकरी तथा जनसंपर्क अधिकारी/प्रशासन अधिकारी यांनी उपरोक्त चारही प्रकरणात अपिलार्थीना अधिनियमातील तरतूदीनुसार विहीत मुदतीत माहिती पुरविली नसल्याने त्यांनी अधिनियमाचे कलम ७(१) चे उल्लंघन केले आहे. तरी अधिनियमाच्या कलम २०(२) नुसार संचालक, नगरपरिषद संचालनालय, वरळी, मुंबई यांना अशी शिफारस करण्यात येती की, जन माहिती अधिकरी तथा जनसंपर्क अधिकारी/प्रशासन अधिकारी यांचेवर शिस्तभंगाची कारवाई करावी.
३. उपरोक्त विवेचनात नमूद केले प्रमाणे तीन प्रकरणात जन माहिती अधिकरी तथा जनसंपर्क अधिकारी/प्रशासन अधिकारी (श्री.सुरेश सुरवाडे) यांनी, अपिलार्थीनी त्यांचे मूळ अर्जाद्वारे मागणी केलेली माहिती त्यांना आज रोजी समक्ष विनामूल्य पुरवावी.

नाशिक

दिनांक

१९/०५/२०११

(मा. हि. शहा)

राज्य माहिती आयुक्त,

खंडपीठ नाशिक

प्रत,

- १ श्री. सुरेश लक्ष्मण पाटील, प्लॉट नं.९, सेंट अलॉयसिस हायस्कूल मागे, शांतीनगर, भुसावळ,
ता.भुसावळ, जि.जळगांव.
- २ जन माहिती अधिकारी तथा प्रशासन अधिकारी, भुसावळ नगरपरिषद, भुसावळ, जि.जळगांव
यांना या निकालपत्रातील नोंदी संदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी.
- ३ जन अपिलीय अधिकारी तथा मुख्याधिकारी, भुसावळ नगरपरिषद, भुसावळ, जि.जळगांव.
यांना या निकालपत्रातील नोंदी संदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी.
- ४ संचालक, नगरपरिषद संचलनालय, वरळी, मुंबई यांना या निकालपत्रातील नोंदी संदर्भात
पुढील कार्यवाहीसाठी.
- ५ निर्णय नस्ती.

राज्य माहिती आयोग, खंडपीठ नाशिक यांचे समोर माहितीचा अधिकार
अधिनियम २००५ मधील कलम १९ (३) अन्वये दाखल झालेले अपील

अपील क्रमांक २०१०/रामाआ/अपील/सीआर/४५७
निर्णय दिनांक : १९/०५/२०११

१ श्री. भालचंद्र केदुशेठ बागड : अपिलार्थी : उपस्थित
रा. पितृछाया बंगला स्टेट बँकेच्या वर
सटाणा, बागलाण जि. नाशिक.

विरुद्ध

१ जन माहिती अधिकारी तथा : प्रतिवादी : उपस्थित
उप अधिकारी भूमी अभिलेख,
बागलाण, सटाणा जि. नाशिक.
२ जन अपिलीय अधिकारी तथा : प्रतिनिधी
अधिकारी भूमी अभिलेख,
नाशिक, जि.नाशिक.

निर्णय

उपरोक्त प्रकरणी अपिलार्थीनी राज्य माहिती आयोगाच्या औरंगाबाद खंडपीठाकडे दिनांक ०५/०३/२०१० रोजी दाखल केलेले अपील आज रोजी आयोगाच्या विचाराधीन आहे.

अपिलार्थी यांनी त्यांचा अर्ज दिनांक ०४/११/२००९ नुसार तालुका निरिक्षक भूमी अभिलेख सटाणा यांचेकडून, सि. स. नं. १०४५ पैकी क्षेत्र ४१४९.९४ चौ. मी. या वरील वत्सलाबाई विठ्ठल मोराणकर, सिंधूबाई द. वाणी यांनी दिलेल्या हक्कसोड पत्रानुसार तालुका निरिक्षक भूमी अभिलेख यांनी दिनांक ३०/०९/२००९ रोजी टिपणी मंजुर करून रेकॉर्ड ऑफ राईटला अपिलार्थीच्या नावाची नोंद घ्यावी असा शेरा मारला त्या नंतर तोंडी आदेशान्वये नोंद घेण्याचे थांबविले याचा खुलासा करावा आणि नोंद का थांबविली इत्यादी, विलंब का केला याचा लेखी खुलासा मागितला आहे. प्राप्त उत्तराने समाधान न झाल्याने, "चुकीची माहिती दिली, दिनांक ३०/०९/२००९ ची टिपणी मंजुर असतांना देखील रेकॉर्ड ऑफ

राईटला नोंद घेतली नाही, तोडी आदेश कोणाचा याचे उत्तर मिळाले नाही" असे अपीलाचे कारण नमूद करून अपिलार्थी यांनी अधिक्षक भूमी अभिलेख कार्यालय नाशिक यांचेकडे प्रथम अपील दाखल केले.

आज सुनावणीच्या दिवशी अपिलार्थी यांनी उपस्थित राहून २०/- रुपयाचे कोर्ट फि स्टॅम्प लावून असा विनंती अर्ज दिला की, सदर अपील प्रकरणी मे. कोर्टात दावा दाखल झाला असल्या कारणाने त्यांना सदरचे अपील चालवायचे नाही तरी त्यांचा अर्ज निकाली काढावा. आज सुनावणीच्या दिवशी जन माहिती अधिकारी तथा तालुका निरिक्षक भूमी अभिलेख, सटाणा आणि प्रथम अपिलीय अधिकारी तथा अधिक्षक भूमी अभिलेख नाशिक यांचे प्रतिनिधींनी लेखी निवेदन दाखल केले. या लेखी निवेदनावरुन असे दिसून येते की, विषयांकित सि.स.नं. वरिल धारक श्रीमती सिंधूबाई वाणी यांचे विरुद्ध योगेश्वर नागरी सहकारी पतपेढी मर्यादीत धुळे यांच्या अपील अर्जानुसार सदर नोंदीबाबत सहाहिस्सेदार यांच्या विरुद्ध अपिलीय चौकशी सुरु असल्याने या प्रकरणी कार्यवाही नियमानुसार स्थगित करण्यात आलेली आहे. अपील निर्णय होईपर्यंत हक्कसोडपत्राची फेरफार नोंद २१५४ बाबत कार्यवाही करता येणार नाही असे उत्तर अपिलार्थीना पत्र दिनांक २६/११/२००९ अन्वये दिले आहे. या प्रकरणी प्रथम अपील अर्जावर सुनावणी घेवून जिल्हा अधिक्षक भूमी अभिलेख नाशिक यांनी सविस्तर कारणमिमांसा देऊन अपील अर्ज निकाली काढण्यात येत असल्याबाबत आदेश पारित केले आहेत. मे. सिंहिल जज्ज ज्यु. डिक्हीजन सटाणा यांच्या कोर्टात स्पे. मु. नं. १११/२०१० हा न्यायप्रविष्ठ असल्याने तशी नोंद मिळकत पत्रकावर घेण्यात आली आहे.

आयोगास उपलब्ध करून देण्यात आलेली कागदपत्रे व अपिलार्थीचा अर्ज निकाली काढण्याबाबतचा विनंती अर्ज व उत्तरवादी यांचे लेखी निवेदन पहाता असे दिसून येते की, अपिलार्थी यांनी प्रश्नार्थक माहिती विचारून जन माहिती यांचा खुलासा/स्पष्टीकरण मागितले आहे. अधिनियमातील कलम २(च) व २(त्र) नुसार "माहिती" व "माहितीचा अधिकार" या शब्दांची व्याख्या दिली आहे. त्यानुसार उपलब्ध कागदपत्रांच्या झेरॉक्स प्रती देता येतात. तथापी जन माहिती अधिकारी यांचे अभिप्राय / स्पष्टीकरण देणे अर्पेक्षित नाही. त्यामूळे अपिलार्थीचा मूळ माहिती मागण्याचा अर्ज

अधिनियमातील तरतूदीशी सुसंगत नाही. तथापी त्यांच्या विनंती अर्जानुसार त्यांना अपील चालवायचे नाही व अर्ज निकाली काढण्याबाबत लेखी दिले आहे.

उपरोक्त विवेचनाच्या पार्श्वभूमीवर अपिलार्थीनी आयोगाकडे दाखल केलेले द्वितीय अपील निकाली काढण्यात येऊन खालील प्रमाणे आदेश देण्यात येत आहेत.

आदेश

१) अपील क्र.४५७/२०१० निकाली काढण्यात येत आहे.

नाशिक

दिनांक १९/०५/२०११

(मा. हि. शहा)
राज्य माहिती आयुक्त,
खंडपीठ नाशिक

प्रत,

- १ श्री. भालचंद्र केदुशेठ बागड, रा. पितृछाया बंगला स्टेट बँकेच्या वर, सटाणा, बागलाण जि. नाशिक.
- २ जन माहिती अधिकारी तथा उप अधिकारी भूमी अभिलेख, बागलाण, सटाणा जि. नाशिक यांना या निकालपत्रातील नोंदी संदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी.
- ३ जन अपिलीय अधिकारी तथा अधिकारी भूमी अभिलेख, नाशिक, जि.नाशिक यांना या निकालपत्रातील नोंदी संदर्भात पुढील कार्यवाहीसाठी.
- ४ निर्णय नस्ती.